

EXPUNERE DE MOTIVE

În România, una din trei femei a declarat că a fost abuzată fizic sau verbal de către partenerul de viață, în cele mai multe cazuri, violența în familie fiind îndreptată împotriva femeilor.

Potrivit datelor înregistrate de Inspectoratul General al Poliției Române, în primele trei luni ale anului 2011 au fost denunțate în România **peste 1.400 de infracțiuni intrafamiliale săvârșite cu violență, iar 27 de persoane au fost ucise de către un membru al familiei în aceeași perioadă.**

În 2010 au fost sesizate peste 4.800 de infracțiuni săvârșite cu violență în mediul familial și 99 de persoane au decedat. Conform datelor statistice furnizate de Institutul de Prevenire și Psihologie din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române, în anul 2008 au fost soluționate 3.595 cazuri de violență în familie, reprezentând cu 99 cazuri mai mult decât în anul precedent. Cele mai răspândite infracțiuni săvârșite cu violență în anul 2008 au fost: infracțiunea de loviri sau alte violențe - 3.224 cazuri, omor - 115 cazuri, urmată de infracțiunea de viol - 51 cazuri. Dacă în anul 2007 au fost soluționate de poliție 93 cazuri de violență în familie soldate cu omor, în anul 2008 numărul acestora a înregistrat o creștere cu 22 cazuri, ajungând la cifra de 115 omoruri datorate violenței în familie.

Chiar luând în discuție aceste cifre statistice îngrijorătoare, amploarea fenomenului este subestimată de către statisticile existente, atât la nivel național cât și la nivel mondial. Stabilirea unei statistici realiste referitoare la acest fenomen ridică o serie de probleme și limitări, mai ales datorită faptului că populația vizată reprezintă o populație ascunsă.

Definiția pe care o dă legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie este următoarea:

„(1) Violența în familie reprezintă orice acțiune fizică sau verbală săvârșită cu intenție de către un membru de familie împotriva altui membru al aceleiași familii, care provoacă o suferință fizică, psihică, sexuală sau un prejudiciu material.

(2) Constituie, de asemenea, violență în familie împiedicarea femeii de a-și exercita drepturile și libertățile fundamentale.

(3) În sensul legii, prin membru de familie se înțelege soțul, ruda apropiată și persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copil, dovedite pe baza anchetei sociale.”

Potrivit documentelor Consiliului Europei (Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei Nr. R (85) cu privire la violența în familie, violența în familie reprezintă „orice act sau omisiune comisă în interiorul familiei de către unul dintre membrii acesteia și care aduce atingere vieții, integrității corporale sau psihologice sau libertății altui membru al acelei familii și vatamă de manieră gravă dezvoltarea personalității sale”.

Conceptul de „violență în familie” este amplu și cuprinde violența domestică (înțeleasă ca violență ce apare între parteneri, fie ei soți sau concubini), dar și violența asupra copiilor, bătrânilor sau altor rude.

În ce privește violența domestică, potrivit unor organizații guvernamentale care au efectuat studii privind acest fenomen în România, aceasta reprezintă o serie repetată de comportamente coercitive și de atac fizic, sexual și psihic pe care o persoană le manifestă față de partener, în scopul controlării și dominării acestuia, utilizând forța și/sau profitând de

incapacitatea de apărare a victimei, ce apare în cadrul unei relații de cuplu. Aceasta include și abuzurile de tip economic și social. Este considerată violență domestică și cea făptuită asupra fostei soții/partenere și în relațiile consensuale.

Conform Platformei de acțiune de la Beijing adoptată la a patra Conferință Mondială asupra Problemelor Femeilor din 1995, termenul de „violență împotriva femeilor” înseamnă orice act de violență fundamentat pe diferența de gen, care rezultă sau care poate rezulta într-o vătămare sau suferință fizică, sexuală sau psihologică a femeilor, inclusiv amenințările cu asemenea acte, coerciția sau privarea arbitrară de libertăți, indiferent dacă acestea apar în viața publică sau privată.

Prin urmare, violența împotriva femeilor cuprinde următoarele, fără a fi limitată la acestea:

(i) Violența fizică, sexuală și psihologică ce are loc în familie, inclusiv bătăile, abuzul sexual al copiilor de sex feminin în cadrul casnic, violența legată de zestre, violul marital, mutilarea genitală a femeilor, violența extra-maritală și violența care decurge din exploatare;

(ii) Violența fizică, sexuală și psihologică ce apare în comunitate, inclusiv violul, abuzul sexual, hărțuirea sexuală și intimidarea la locul de muncă, în instituțiile de educație și în altă parte, traficul cu femei și prostituția forțată;

(iii) Violența fizică, sexuală și psihologică comisă sau trecută cu vederea de către stat, oriunde apare aceasta.

Recomandarea Nr. R (85) cu privire la violența în familie a Consiliului Europei a fost adoptată la 26 martie 1985.

([www.social.coe.int/en/cohesion/fampol/recomm/family/R\(85\)4.htm#FN1](http://www.social.coe.int/en/cohesion/fampol/recomm/family/R(85)4.htm#FN1))

Prevenirea și intervenția eficientă în violența domestică, Centrul de Resurse Juridice și Institutul de Cercetare și Prevenire a Criminalității, București, 2003.

Națiunile Unite (Departamentul de Informare Publică), a patra Conferință Mondială asupra problemelor femeilor, Beijing, China, 4-15 septembrie 1995; Platforma de acțiune și Declarația de la Beijing publicată în 1996.

Violența împotriva femeilor constituie manifestarea unei relații bazate pe forță dintre bărbați și femei, care are drept consecință dominarea și discriminarea femeilor de către bărbați și împiedicarea dezvoltării pe deplin a acestora. Prin urmare, această definiție include diferite forme de violență împotriva femeilor și oferă un cadru pentru conceptualizarea violenței în familie.

Violența în familie poate să îmbrace forme diverse, mai mult sau mai puțin vizibile, precum violența fizică, psihologică, sexuală, economică și socială. Persoanele violente manifestă o serie de comportamente agresive repetitive (rareori violența se manifestă printr-un singur incident), în forma unor combinații de acte coercitive și de atac, de mai multe tipuri. Violența în familie are caracteristici care o fac diferită de alte tipuri de violență apărute incidental sau în alte contexte și o dinamică sau ciclu de manifestare aparte bazate pe tipul de relație care există între victimă și agresor. Este un fenomen grav, o problemă comunitară, socială și de sănătate publică ce afectează în principal femeile (95% din totalul victimelor violenței în familie sunt femei).

Ca formă de comportament, violența în familie are:

(i) caracter *instrumental* (agresorul controlează victima, iar comportamentele devin funcționale și persistă dacă au rezultatul scontat);

(ii) caracter *intențional* (se produce cu intenția de control și dominare, de menținere a puterii, intenție pe care făptuitorul nu o recunoaște, dar care poate fi identificată prin rezultatele pe care le produce);

(iii) caracter *dobândit* (violența nu este înăscută, ci învățată prin imitație).

Violența fizică constă în atingeri sau contacte fizice dureroase, inclusiv intimidarea fizică a victimei.

Abuzul fizic se manifestă prin comportamente precum cele ce urmează, dar nu se limitează la acestea: lovire cu palma, cu piciorul, cu pumnul, îmbrâncire, tras de haine, de păr, zgâriere, plesnire, desfigurare, provocarea de hematoame, contuzii, fracturi, arsuri, bătăi, izbirea victimei de pereți sau de mobilă, aruncarea de obiecte și folosirea armelor albe sau de foc, imobilizarea, legarea, reținerea victimei, lăsarea victimei într-un loc periculos.

Violența fizică include și distrugerea bunurilor care aparțin victimei sau pe care cei doi parteneri le stăpânesc și le utilizează împreună.

În general, victimele violenței fizice în context familial sunt supuse mai multor acte de agresiune în decursul timpului. Efectele imediate ale violenței fizice sunt următoarele: vătămări corporale, provocarea de handicapuri sau chiar a morții victimei. În timp, victimele violenței în familie contractează afecțiuni cronice, gastrointestinale, psihosomatice, tulburări alimentare și stres post-traumatic.

Violența psihologică/psihică (include violența emoțională și cea verbală): insulte, jigniri (referitoare la aspectul fizic, la capacitățile intelectuale sau la îndeplinirea responsabilităților pe care le are victima în cadrul familiei), amenințări, intimidare, șantaj emoțional, inducerea fricii, presiune continuă, teroare, privare de alimente sau de somn, discreditare în fața celorlalți. Denumită și „abuz emoțional”, violența psihologică este folosită pentru a manipula și controla; efectul este cumulativ în timp, cu consecințe grave pe termen lung pentru victimă. Literatura de specialitate indică faptul că acest tip de violență este un factor central în abuzul intrafamilial.

- 60% dintre adulții care sunt violenți cu partenerile au crescut în familii afectate de violență intra-familială.
- La nivel mondial, între 40% și 70% dintre femeile ucise sunt victime ale violenței în familie.

Violența sexuală/Abuzul sexual constă în orice contact sexual nedorit de către partener sau cu privire la care partenerul nu poate să-și exprime consimțământul valabil format.

Contactul sexual fără consimțământ este considerat viol. Acest concept cuprinde violul marital, dacă relațiile dintre parteneri sunt oficializate, și violul în general, pentru alte tipuri de relații sexuale obținute fără consimțământ prin forță, amenințare și/sau constrângere.

Formele de sex forțat sau degradare sexuală sunt următoarele:

(i) continuarea activității sexuale atunci când victima nu este pe deplin conștientă, nu își dă acordul sau îi este teamă să dea un răspuns negativ;

(ii) vătămarea fizică a victimei în perioada actului sexual sau vătămarea organelor sale genitale, inclusiv prin folosirea de obiecte sau arme, intra-vaginal, oral sau anal;

(iii) obligarea victimei să întrețină relații sexuale fără protecție împotriva sarcinii sau a bolilor cu transmitere sexuală;

(iv) criticarea sexualității victimei și invocarea de apelative denigratoare sexual la adresa acesteia.

Violența economică reprezintă scăderea resurselor și autonomiei victimei prin control asupra resurselor financiare și a accesului acesteia la bani, obiecte personale, hrană, mijloace de transport, telefon și alte surse de protecție sau îngrijire de care ar putea beneficia. Violența economică se manifestă prin comportamente precum interdicția din partea agresorului ca victima să se angajeze sau să-și păstreze locul de muncă, refuzul agresorului de a da bani victimei pentru necesitățile de bază și neimplicarea în nici un fel a victimei în deciziile legate de administrarea bugetului familiei. Victima este menținută într-o stare de dependență față de agresor.

Violența socială reprezintă o formă de violență psihologică pasivă, care constă în controlul victimei, izolarea acesteia de familie sau de prieteni sau monitorizarea activităților acesteia și care are drept rezultat întreruperea sau insuficiența relațiilor sociale, precum și restrângerea accesului la informație sau asistență.

Specialiștii au identificat un ciclu al violenței în familie:

(i) *faza de acumulare a tensiunilor*, timp în care victima acționează cu precauție și încearcă strategii pentru a evita un incident violent;

(ii) *faza acută*, momentul în care agresorul acționează, desfășurată pe parcursul unei perioade cuprinse între două și douăzeci și patru de ore (uneori chiar pe parcursul unei săptămâni sau mai mult);

(iii) *faza de relaxare*, o perioadă de calm, în care agresorul manifestă blândețe și dragoste față de victimă. Această fază reprezintă doar un armistițiu vag în cadrul unui război al amenințărilor și loviturilor.

Ciclurile se desfășoară în spirală: fazele tensionate devin din ce în ce mai lungi, violențele devin din ce în ce mai amenințătoare, iar fazele blânde devin mai scurte sau dispar cu totul.

În plan național a fost adoptată Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, ce conține prevederi referitoare la crearea **Agenției Naționale pentru Protecția Familiei, Asistenți familiali, Măsuri de prevenire și combatere a violenței în familie, Medierea în cazurile de violență în familie, Centrele pentru adăpostirea victimelor violenței în familie, Măsuri de protejare a victimelor violenței în familie, Sancțiuni**.

Între timp s-a înființat Autoritatea Națională pentru Protecția Familiei și a Drepturilor Copilului, ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, prin preluarea atribuțiilor Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului, ale Centrului Pilot de Asistență și Protecție a Victimelor Violentei în Familie, ale Centrului de Informare și Consultanță pentru Familie și ale Agenției Naționale pentru Protecția Familiei. Funcționarea și organizarea autorității este reglementată de HG nr. 1385/2009.

Obiectivele acestei Autorități sunt: a) promovarea și respectarea drepturilor și libertăților civile ale copiilor; b) monitorizarea respectării drepturilor copilului la nivel național; c) responsabilizarea familiei pentru creșterea, îngrijirea și educarea propriilor copii; d) responsabilizarea comunităților locale pentru prevenirea separării copilului de părinți și

susținerea familiilor pentru creșterea, îngrijirea și educarea propriilor copii; e) protecția unor grupuri vulnerabile de copii și tineri care necesită o protecție specială; f) dezvoltarea sistemului de servicii destinate protecției copilului la nivel național; g) îndrumarea metodologică în domeniul său de competență a activității direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului care funcționează în subordinea consiliilor județene și, respectiv, în subordinea consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București, precum și a activității serviciilor publice de asistență socială; h) elaborarea și implementarea politicilor în domeniul protecției familiei și a drepturilor copilului; i) promovarea valorilor familiale, a înțelegerii și înțelegerii în familie, prevenirea și combaterea violenței în relațiile dintre membrii săi; j) sprijinirea membrilor de familie aflați în dificultate ca urmare a actelor de violență în familie; k) inițierea și coordonarea parteneriatelor sociale, în scopul prevenirii și combaterii violenței în familie.

În vederea realizării obiectivelor în domeniul protecției familiei și a drepturilor copilului, Autoritatea are următoarele funcții principale: a) de strategie, prin care se asigură fundamentarea și aplicarea strategiilor și a programelor în domeniul protecției copilului și familiei; b) de monitorizare a respectării drepturilor copilului; c) de promovare a drepturilor copilului și a valorilor familiale; d) de colectare, analiză și evaluare a datelor și informațiilor privind drepturile copilului și apărarea și consolidarea familiei; e) de reprezentare, prin care se asigură, în numele statului român, reprezentarea pe plan intern și extern; f) de administrare, prin care se asigură gestionarea bunurilor din domeniul public și privat al statului pe care le are în administrare sau în folosință, după caz, și de gestionare a bugetelor și a fondurilor alocate; g) de autoritate de stat, prin care se asigură urmărirea aplicării reglementărilor în domeniul propriu de activitate; h) de control al modului în care sunt respectate drepturile copilului, ale tinerilor care beneficiază de o măsură de protecție specială, în care este sprijinită familia și sunt aplicate reglementările din domeniul propriu de activitate.

Nu există însă și un Plan național de luptă pentru prevenirea și combaterea violenței, care să cuprindă trei componente de forță: combaterea violenței domestice, combaterea violenței la muncă și lupta împotriva traficului de ființe umane.

Legislația actuală cuprinde o seamă de elemente importante însă suportă numeroase modificări ce sunt necesare pentru a face această legislație cât mai comprehensivă și eficientă. E necesar un instrument la nivel național pentru combaterea violenței pe bază de gen.

Atâta timp cât femeile nu au o protecție egală împotriva violenței masculine pe întreg teritoriul UE, deoarece legile și politicile naționale diferă de la un stat membru la altul, iar violul nu este tratat ca o infracțiune gravă într-un număr destul de mare de țări. Experiența indică faptul că în foarte multe cazuri femeile nu depun plângeri împotriva actelor de violență de gen, din motive ce variază de la factorii economici, sociali și culturali la lipsa de încredere în poliție și sistemul juridic.

Țara noastră și toate statele membre UE trebuie să considere violul și violența sexuală împotriva femeilor ca o crimă, în special în cadrul căsătoriei și relațiilor intime informale și / sau atunci când sunt săvârșite de către rudele de sex masculin. De asemenea, aceste infracțiuni trebuie să ducă la urmărirea penală automată. Nu trebuie tolerate sub nici o formă

referirile la practicile culturale tradiționale sau religioase, ca circumstanțe atenuante, cum e cazul în inclusiv în așa-numitele "crime de onoare".

Urmărirea trebuie, de asemenea, să fie considerată o formă de violență împotriva femeilor și să fie abordată prin intermediul unui cadru legal.

O altă situație ce trebuie luată în considerare pentru a putea combate traficul de ființe umane este ce a **femeilor imigrante**. Acestora trebuie să li se garanteze prin lege dreptul de a deține propriile pașapoarte și permise de ședere, iar dacă cineva le ia aceste documente trebuie să răspundă penal pentru această faptă.

Trebuie introduse prevederi legale prin care să fie implementat un sistem de asigurare a consilierii psiho-sociale adecvate vârstei pentru a-i ajuta pe copiii ce au fost victime sau martori ai oricărui tip de violență pentru a face față experiențelor traumatice pe care le-au trăit.

Legislația trebuie să prevadă faptul că victimele beneficiază de sfaturile unui jurist, indiferent de rolul lor în procesul penal și facilitarea accesului la asistență juridică gratuită pentru victimele violenței.

Din aceste motive, dar și din alte considerente, vă înaintăm spre dezbatere și adoptare propunerea legislativă privind completarea Legii nr.217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie.

INIȚIATOR:

Deputat Mircia Giurgiu – Parlamentar independent

TUDOR CIUȚOPARU

- deputat PDL

Marius Bugulescu dep PDL

CIOBANU GHEORGHE - dep PDL

MOVILĂ PETRU - deputat PDL - Urbile